

Οι Γαλλικές προεδρικές εκλογές: δεν αφορούν μόνο τη Γαλλία

Description

Ιωάννης Τιρκίδης*

Ο Εμμανουέλ Μακρόν αναμένεται ότι θα κερδίσει τις προεδρικές εκλογές στη Γαλλία, αυτή την Κυριακή 24 Απριλίου, αλλά θα είναι μια δύσκολη αναμέτρηση σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, και το πολιτικό περιβάλλον δε θα είναι το ίδιο μετά από αυτήν. Μια νίκη με μικρή πλειοψηφία, θα έχει πολωτικές προεκτάσεις, και η διακυβέρνηση της χώρας θα είναι δυσκολότερη από την προηγούμενη φορά, το 2017, όταν ο Μακρόν είχε κερδίσει με συντριπτική πλειοψηφία. Μακρόν και Λεπέν εκπροσωπούν διαφορετικά πράγματα και το αποτέλεσμα των εκλογών θα έχει ιδιαίτερη σημασία, και όχι μόνο για τη Γαλλία. Θα έχει σημασία για τη θέση της Γαλλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρώπη, και για τη θέση και επιρροή της Ευρώπης στην παγκόσμια τάξη πραγμάτων. Σε αυτό το άρθρο συζητάμε τις Γαλλικές προεδρικές εκλογές, και τι θα σημαίνει μια νίκη Μακρόν ή Λεπέν για τη Γαλλία και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Υποστηρίζουμε ότι πρόκειται για μια ιστορική στιγμή που αντανακλά σε όλα τα θεμελιώδη ζητήματα που θα καθορίσουν την πολιτική και την οικονομία μέχρι το τέλος της δεκαετίας.

Ο Μακρόν είναι ένας κεντρώος-φιλελεύθερος υποψήφιος, είναι μεταρρυθμιστής και ευρωπαϊστής. Αντιλαμβάνεται τη Γαλλία ισχυρότερη μόνο μέσα σε μια ισχυρότερη Ευρωπαϊκή Ένωση, και μια ισχυρότερη Γαλλία ως απαραίτητη για μια ισχυρότερη Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Λεπέν είναι ακροδεξιά υποψήφια, όχι τόσο ακραία όσο ο Ερίκ Ζεμμούρ, αλλά παρ' όλα αυτά, εθνικίστρια και ευρωσκεπτικίστρια. Φραστικά δεν υποστηρίζει την έξοδο της Γαλλίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά αυτό είναι μόνο κατ' όνομα, όπως υποστηρίζουν οι αντίπαλοί της. Όσο ο Μακρόν είναι ο συνεχιστής, και

οραματιστής μιας ισχυρότερης Γαλλίας μέσα σε μια ισχυρότερη Ευρώπη, η Λεπέν θα είναι διασπαστική, επιρρεπής σε μονομερείς ενέργειες που θα αποδυναμώνουν την Ένωση και θα μειώνουν την επιρροή της στο παγκόσμια τάξη πραγμάτων, όπως θα συζητήσουμε παρακάτω.

Οι εκλογές ως μια δημοκρατική και ιστορική έκφραση, είναι συνυφασμένες με τον χώρο και το χρόνο που γίνονται. Τα ζητήματα και οι συγκρούσεις που κρίνουν τις εκλογές όμως, προέρχονται από πολύ μακριά. Είναι η συσσώρευση των διαιρέσεων και των συγκλίσεων του παρελθόντος και τα διλήμματα του μέλλοντος. Στο εσωτερικό μέτωπο, οι Γάλλοι ψηφοφόροι κινούνται από τις οικονομικές συνθήκες, τον πληθωρισμό και την αύξηση του κόστους διαβίωσης, το μέλλον του συστήματος υγείας ως δημόσιου αγαθού, και των συντάξεων. Και όλα σε ένα φόντο γήρανσης του πληθυσμού, υψηλού χρέους και μηδενικών επιτοκίων. Η μείωση του πληθυσμού και η συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού θα αποτελέσουν πρόκληση για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας. Στο ευρωπαϊκό μέτωπο, είναι το αιώνιο ερώτημα πόση Ευρωπαϊκή Ένωση θέλουμε στην Ευρώπη, και πού την θέλουμε στο παγκόσμιο σύστημα. Αυτό το τελευταίο είναι συνυφασμένο με το Γκωλικό και επαναλαμβανόμενο θέμα της 'στρατηγικής αυτονομίας'.

Κανείς δεν αμφισβητεί τη σημερινή δύσκολη οικονομική συγκυρία, και τις προκλήσεις που έρχονται για τη Γαλλία και την Ευρώπη. Μπορούμε να τις συνοψίσουμε μέσα σε τρεις λέξεις: ανάπτυξη, συμπερίληψη, και κλίμα. Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι αυτές οι προκλήσεις θα μας απασχολήσουν για το υπόλοιπο της δεκαετίας, με διχαστικό και διαιρετικό μερικές φορές τρόπο. Ας πάρουμε πρώτα την ανάπτυξη. Από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, η ανάπτυξή ήταν κατά μέσο όρο υποτονική, και οι ρυθμοί παραγωγικότητας χαμηλοί έως αρνητικοί μερικές φορές. Η ανάπτυξη στο σύνολό της ήταν απογοητευτική στις προηγμένες οικονομίες, παρά τις πολύ επεκτατικές νομισματικές πολιτικές των κεντρικών τραπεζών για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα. Τώρα βρισκόμαστε αντιμέτωποι, όχι μόνο με βραδύτερη ανάπτυξη, αλλά και με υψηλότερο πληθωρισμό, που προέρχεται από την κρίση τα πανδημίας και τον πόλεμο στην Ουκρανία. Ο πληθωρισμός αναμένεται να είναι υψηλότερος για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα με κίνδυνο να καταλήξουμε στο φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού.

Η ανάπτυξη όμως όλα αυτά τα χρόνια, δεν ήταν μόνο χαμηλότερη σε σχέση με άλλες περιόδους ανάκαμψης, αλλά και λιγότερο 'συμπεριληπτική' τόσο μεταξύ των εθνών όσο και εντός των εθνών. Το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών έχει διευρυνθεί τα τελευταία 40 περίπου χρόνια. Οι πλουσιότεροι στις περισσότερες κοινωνίες βρίσκονται πιο μπροστά και η κινητικότητα μεταξύ των γενεών έχει αποδυναμωθεί. Η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς έχει γίνει δυσκολότερη λόγω της πανδημίας. Η αποδυναμωμένη και

άνιση αύξηση του εισοδήματος, η υψηλή ανισότητα και η αδύναμη κοινωνική κινητικότητα εγκυμονούν σημαντικούς κινδύνους για την κοινωνία.

Όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, η ανάγκη για ουσιαστική δράση είναι μεγάλη. Τα ευρήματα της τελευταίας έκθεσης της IPCC είναι απογοητευτικά. Ακόμη και αν ο κόσμος εφαρμόσει κατά γράμμα, τις τρέχουσες εθνικές δεσμεύσεις για το κλίμα, η θερμοκρασία θα αυξηθεί κατά 2.2 βαθμούς Κελσίου μέχρι το τέλος του αιώνα, πολύ πάνω από το όριο του 1.5 βαθμού.

Ο τρόπος με τον οποίο θα ανταποκριθούμε σε αυτές τις προκλήσεις θα είναι θεμελιώδης για το μέλλον των κοινωνιών μας. Αυτό είναι πιο σημαντικό από ποτέ, λόγω της έντασης των ζητημάτων και των βαθιών διασυνδέσεων της παγκόσμιας οικονομίας, που φαίνεται να διασπάται τώρα, εν μέρει λόγω του πολέμου και των κυρώσεων, και εν μέρει λόγω της αντιπαλότητας και του ανταγωνισμού μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κίνας. Δικαιολογημένα λοιπόν, οι ψηφοφόροι είναι χωρισμένοι σχεδόν μισοί-μισοί, ανάμεσα σε αντίπαλες πλευρές και όλο και περισσότεροι άνθρωποι κινούνται προς τα άκρα, δεξιά και αριστερά. Αυτό παρατηρείται τώρα στη Γαλλία, όπως παρατηρήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο για το Brexit, και στις Ηνωμένες Πολιτείες στις δύο τελευταίες προεδρικές εκλογές.

Ο Μακρόν υπερασπίζεται κυρίως την αυτοδυναμία και τη μεγαλύτερη αυτονομία της Γαλλίας και της Ευρώπης. Υποστηρίζει την αυτοδυναμία σε τομείς που εκτείνονται από την ενέργεια έως τη μεταποίηση, την έρευνα και την ανάπτυξη, καθώς και την άμυνα και την ασφάλεια. Μιλάει για μαζικές κρατικές επενδύσεις στην αιχμή της τεχνολογικής καινοτομίας. Υποστηρίζει 100% γαλλικές εφοδιαστικές αλυσίδες για ηλεκτρικά οχήματα, ηλιακούς συλλέκτες και αιολικά πάρκα. Όλες αυτές οι δαπάνες θα αυξήσουν επίσης το ήδη μεγάλο δημόσιο χρέος της Γαλλίας που βρισκόταν στο 115% του ΑΕΠ το 2021, το τέταρτο υψηλότερο στην Ευρωζώνη, που πιθανό να οδηγήσει σε βραχώδη μονοπάτια στο τέλος.

Για την Ευρώπη, ο Μακρόν επιθυμεί περισσότερα προγράμματα που θα χρηματοδοτούνται με δανεισμό σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενισχύοντας τη βιομηχανική και ενεργειακή ανεξαρτησία. Θέλει μεγαλύτερο έλεγχο εταιρειών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης που εισέρχονται σε στρατηγικούς τομείς όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια, οι κρίσιμες υποδομές και η άμυνα. Υποστηρίζει τη στρατηγική αυτονομία ως τη δυνατότητα της Ευρώπης να έχει ρόλο στη διαμόρφωση των παγκόσμιων εξελίξεων. Τον Ιανουάριο, πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία, ο Μακρόν, μιλώντας ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην αρχή της εξάμηνης προεδρίας της Γαλλίας του Συμβουλίου της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάλεσε την Ευρώπη να κάνει 'τη μοναδική και ισχυρή φωνή της να ακουστεί' για την ασφάλεια της Ευρώπης. Το ερώτημα που τίθεται, είναι, πού θέλουμε την Ευρώπη σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται όλο και περισσότερο από τον ανταγωνισμό μεταξύ μιας ανερχόμενης Κίνας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Ο Μακρόν θέλει μια ισχυρότερη Γαλλία σε μια ισχυρότερη Ευρωπαϊκή Ένωση, περισσότερο αυτόνομη και αυτοδύναμη και πλήρως ενσωματωμένη στο NATO.

Αντίθετα, η Μαρίν Λεπέν, αν και υπαναχώρησε από την παλαιότερη της θέση για έξοδο της Γαλλίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, θέλει μια μικρότερη Ένωση. Διεξήγαγε την προεκλογική της εκστρατεία επιχειρηματολογώντας για μείωση των οικονομικών συνεισφορών της Γαλλίας, ακόμη και για την επαναφορά των συνοριακών και τελωνειακών ελέγχων. Ζητά επίσης δημοψήφισμα για έναν προτεινόμενο νόμο για την 'ιθαγένεια, την ταυτότητα και τη μετανάστευση', ο οποίος θα τροποποιεί το σύνταγμα ώστε να δίνεται εθνική προτεραιότητα για τους Γάλλους πολίτες στην απασχόληση και τις παροχές κοινωνικής πρόνοιας. Θέλει να καθιερώσει την 'υπεροχή του εθνικού δικαίου έναντι του ευρωπαϊκού δικαίου'. Όλα αυτά στην πράξη σημαίνουν έξοδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς να το ονομάζει έτσι σύμφωνα με τους αντιπάλους της. Επομένως, μια νίκη της Λεπέν θα ήταν αποδιοργανωτική, και θα αύξανε επίσης την οικονομική αβεβαιότητα θέτοντας υπό αμφισβήτηση το μέλλον της ευρωζώνης και του ευρώ.

Το διακύβευμα είναι μεγάλο για τη Γαλλία και την Ευρώπη, αλλά οι προεδρικές εκλογές δεν θα είναι το τέλος της εκλογικής διαδικασίας στη Γαλλία. Οι εκλογές για την Εθνοσυνέλευση, δηλαδή την κάτω βουλή του γαλλικού κοινοβουλίου, θα διεξαχθούν τον Ιούνιο και θα καθορίσουν τον επόμενο πρωθυπουργό, καθώς και την δυνατότητα της κυβέρνησης να περνά τις νομοθεσίες που θα χρειάζεται για να υλοποιεί το πρόγραμμά της. Εάν άλλο κόμμα ελέγχει την Προεδρία και άλλο την Εθνοσυνέλευση, η χάραξη πολιτικής θα μπορούσε να είναι αποδιοργανωτική. Μέχρι τότε δεν θα γνωρίζουμε ποια Γαλλία θα προκύψει από αυτή την εκλογική διαδικασία.

**Ο Ιωάννης Τιρκίδης είναι Διευθυντής Οικονομικών Ερευνών στην Τράπεζα Κύπρου και Πρόεδρος της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών (Cyprus Economic Society). Οι απόψεις που εκφράζονται είναι προσωπικές.*